

به مناسبت ۲۸ جولای روز جهانی هپاتیت

هپاتیت B و C جز بیماری های ویروسی و از چالش های مهم سلامت به شمار می روند. روز ۲۸ جولای مصادف با ۶ تیر به عنوان روز جهانی هپاتیت نامگذاری شده است. در ادامه مروری بر بیماری هپاتیت و نکاتی پیرامون آن می خوانید.

تعریف هپاتیت

هپاتیت به صورت یک بیماری ویروسی با علائم التهاب کبد تعریف می گردد که دارای انواع A, B, C, D, E, G می باشد. از این میان، انواع B و C به دلیل مزمن شدن و ایجاد سرطان کبد حائز اهمیت بیشتری هستند که در ادامه به آن ها اشاره خواهد شد.

آمار جهانی ابتلا به هپاتیت

هپاتیت B و C جز بیماری های ویروسی و از چالش های مهم سلامت به شمار می روند که طبق آمار سازمان جهانی بهداشت، در سطح جهان ۳۲۵ میلیون نفر را مبتلا کرده اند. هپاتیت B و C ریشه های اصلی ابتلا به سرطان کبد بوده که این عارضه هر سال ۱,۳۴ میلیون قربانی می گیرد.

هپاتیت B و C عفونت های مزمن هستند که می توانند برای مدت طولانی حتی گاهی تا سال ها و دهه ها بدون علامت بمانند. بهترین راه جهت تشخیص بهنگام، انجام آزمایشات غربالگری می باشد.

عواقب عدم درمان

حداقل ۶۰٪ موارد سرطان کبد به دلیل تشخیص دیر هنگام و در نتیجه عدم درمان به موقع می باشد. در این راستا پوشش کم جهت تشخیص و درمان از مهم ترین معضلاتی هستند که تا سال ۲۰۳۰ جزو اهداف جهانی برای برطرف شدن قرار گرفته اند.

اقدامات در سطح جهانی

از جمله اقداماتی که در سطح جهان در زمینه هیپاتیت صورت می گیرد می توان به برنامه های WHO با مشارکت مدیران سطح عالی، وکلا و بیماران از سطح جهان اشاره نمود. پیام سازمان جهانی بهداشت در روز جهانی هیپاتیت در سال ۲۰۱۸ با این شعار تعریف شده است:

“Test.Treat. Hepatitis” معادل “آزمایش. درمان. هیپاتیت” .

فعالیت های WHO موضوعات زیر را در سطح جهانی هدف قرار می دهد:

- جلوگیری از افزایش آمار ابتلا به هیپاتیت، ترویج توصیه های WHO در راستای آزمایش، درمان و خدمات مراقبتی
- مناسب ترین فعالیت های اجرایی و افزایش پوشش جهانی بهداشت در زمینه هیپاتیت
- بهبود همکاری و سرمایه گذاری در فعالیت های مبارزه علیه هیپاتیت

در تاریخ ۱۵ مارس ۲۰۱۷ (۲۵ اسفند ۱۳۹۵)، شبکه هیپاتیت ایران به عنوان نماینده رسمی کشور ایران، در سازمان جهانی هیپاتیت (WHA) انتخاب شد. این سازمان ارتباط رسمی با سازمان جهانی بهداشت دارد. شبکه هیپاتیت ایران در این سازمان دارای حق رای بوده و از فعالیت های آن می توان به مواردی مانند: برگزاری کنگره های بین المللی هیپاتیت، برنامه های آموزشی جهت ارتقای دانش عمومی و همکاری با شرکت های دارویی اشاره نمود.

جلوگیری از مرگ و میر ناشی از هیپاتیت

هیپاتیت سبب ابتلا به بیماری های تضعیف کننده می گردد هم چنین بار اقتصادی سنگینی بر دوش جامعه می نهد. در سطح جهانی، در ۱۵ سال اخیر تعداد بیشتر و بیشتری از جمعیت بر اثر هیپاتیت جان خود را از دست داده اند. در حالی که آزمایش به موقع و درمان هیپاتیت B و C می تواند باعث جلوگیری از مرگ و میر گردد.

افراد مستعد هپاتیت

افرادی که بیشتر در معرض ابتلا به هپاتیت قرار دارند شامل افراد با مشخصات زیر می شوند:

افرادی که داروهای تزریقی مصرف می کنند، دریافت کنندگان خون آلوده، نوزادان متولد از مادر مبتلا به HCV، روابط جنسی پرخطر، افراد آسیب پذیر مانند مبتلایان به ایدز، افرادی که انواع تاتو و پیرسینگ انجام داده اند در سطح ریسک بالاتری برای ابتلا به هپاتیت C، نسبت به دیگران قرار دارند.

راه های انتقال هپاتیت C

راه های انتقال ویروس هپاتیت C شامل استفاده مجدد از سرنگ، سوزن های استریل و تیغ در افراد معتاد به مواد مخدر، هنگام خالکوبی، حجامت غیر بهداشتی و هم چنین از طریق انتقال فرآورده های خونی آلوده به ویروس می باشند. این ویروس از طریق روابط جنسی پر خطر و هنگام زایمان از مادر به فرزند نیز قابل انتقال است ولی راه های اخیر در مقایسه با انتقال از طریق سرنگ و خون کم تر شایع هستند.

واکسن هپاتیت B برای تمام نوزادان اجباری شده است و بر اساس آمار شبکه هپاتیت کشور، تزریق واکسن، روش انتقال از مادر به کودک را به میزان بالایی کنترل کرده است. تا کنون واکسنی برای هپاتیت C موجود نیست و باید از طریق پیشگیری با آن مقابله نمود.

انتقال هپاتیت C از مادر به نوزاد

هپاتیت C از طریق شیر مادر، غذا، آب و تماس معمولی مانند روبوسی افراد خانواده، در آغوش گرفتن و سهیم شدن غذا قابل انتقال نمی باشد. هپاتیت های نوع A و E از طریق آب قابل انتقال می باشند که در صورت حاد شدن همان طور که گفته شد قابلیت بهبود خود به خود را دارند.

غربالگری و تشخیص هپاتیت C

دوره کمون هپاتیت C بین دو هفته تا شش ماه می باشد. بروز بیماری در ۸۰٪ افراد بدون علامت است و در باقی افراد می تواند با تب، کاهش اشتها، خستگی، سرگیجه، تهوع، درد شکمی، ادرار تیره، رنگ مدفوع مایل به خاکستری، درد مفاصل و زردی در ناحیه سفیدی چشم و پوست باشد.

تشخیص هپاتیت C به دو روش صورت می پذیرد:

۱. غربالگری سرولوژیکال آنتی بادی های ضد ویروس هپاتیت C

۲. در صورتی که نتیجه غربالگری مثبت باشد تست RNA-HCV جهت تایید ابتلا به هپاتیت مزمن انجام می شود زیرا در ۳۰٪ از افراد مبتلا، به دلیل سیستم ایمنی قوی، عفونت به خودی خود از بدن پاک می گردد. از آن جا که عفونت حاد هپاتیت C بدون علامت است، تنها تعداد کمی از افراد در فاز حاد شناسایی می شوند. در آن دسته افراد که بیماری به فاز مزمن وارد شده است، عفونت بدون علامت است تا زمانی که علائم ثانویه مانند آسیب جدی کبد ظاهر شوند. بروز این علائم معمولاً تا ده ها سال به طول می انجامد.

مراکز تشخیص

با در دست داشتن نسخه پزشک مبنی بر انجام تست هپاتیت، می توان به آزمایشگاه مراجعه نمود. در وبسایت شبکه هپاتیت ایران نیز لیست تعدادی از آزمایشگاه ها آورده شده که در ایام مشخص شده در هفته، به صورت رایگان این تست را انجام می دهند.

نکته آخر

هپاتیت قابل جلوگیری، تشخیص، درمان با دارو و حتی قابل علاج است و همه افراد می توانند در حذف هپاتیت موثر باشند.

References:

1. <http://www.who.int/who-campaigns/world-hepatitis-day/2018>
2. Iran Hepatitis Network, <https://hep.ir/>

۳. تهیه و تنظیم: دکتر ساقی حمیدی، معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی ایران، واحد تحقیق و

توسعه، کمیته تجویز و مصرف منطقی دارو، مرداد ۱۳۹۷